

LA BOTÀNICA EN L'ART

Les plantes a les col·leccions del Museo del Prado

Aquest document inclou els textos de l'exposició.
Està escrit segons les pautes de Lectura Fàcil
per facilitar-ne la comprensió.

Textos: Eduardo Barba Gómez

Fotografia coberta: Taller de Peter Paul Rubens,
La deessa Flora, c. 1625 Oli / Tela

Fotografies: © Museo Nacional del Prado. Arxiu fotogràfic

Adaptació a Lectura Fàcil: Gemma Pimenta i Elisabet Serra
(Associació Lectura Fàcil)

Validació: equip validador de +Tu Fundació de Suport

Maquetació: Carme Guiral

Sumari

La botànica en l'art	5
Plantes que expliquen històries	11
El Prado és un jardí	12
El gust per les plantes	14
Les emocions en el paisatge	16
Un soroll suau entre les fulles	18

La botànica en l'art

Si ens aturem un moment a pensar en el món vegetal que ens envolta, ens adonarem que sovint no som conscients de les plantes que hi ha al nostre voltant.

Cada dia passem per carrers on hi ha arbres a les voreres, per jardins on creix la gespa o per llocs decorats amb flors. Però ens hi hem acostumat tant que sovint no ens n'adonem.

Les plantes són molt importants per al planeta i per a les persones: tenir-les a prop ens aporta molts beneficis.

Moltes obres d'art del Museo del Prado mostren la importància de les plantes. En aquestes obres, les plantes tenen un paper destacat, com si fossin un personatge més de la història.

Artistes de totes les èpoques han dibuixat o pintat plantes per explicar millor el que volien dir amb les seves obres.

Cada planta té un significat especial. No hi és per casualitat.

Aquesta exposició ens proposa un passeig per les plantes pintades als quadres del Museo del Prado, a partir de quatre idees:
plantes que expliquen històries,
plantes dels jardins,
plantes que desperten els sentits
i plantes que formen els paisatges.

En la primera sala, trobem un exemple de cada idea.

Plantes que expliquen històries

Lucas Cranach el Vell (1472-1553)
La Verge amb el Nen, sant Joan i àngels
1536
Oli / Taula

En aquesta secció trobem pintures que expliquen històries. Les plantes representen idees que ens ajuden a interpretar el sentit del quadre. Per poder interpretar l'obra, cal conèixer el sentit simbòlic de cada planta.

Per exemple, en aquesta pintura de la Verge amb el Nen, el raïm representa el sacrifici de Jesucrist.

Del raïm se'n fa vi.

I, com que el vi s'assembla a la sang, simbolitza la sang del cos de Jesucrist, que va morir crucificat per salvar la humanitat. Per això, el raïm és un símbol d'aquest sacrifici.

El Prado és un jardí

Jan van Kessel el Vell (1626-1676)
Natura morta de flors
1633-1666
Oli / Coure

Aquesta secció tracta dels jardins,
de les plantes que s'hi cultiven
i de les diferents maneres de fer jardins.

Els jardins i les seves flors són una font de bellesa
i ens donen plaer de mirar.

Per exemple, en aquest quadre hi trobem flors de colors
en gerros, cistells i també escampades per terra.

Sobretot hi ha tulipes, roses i lliris.

El gust per les plantes

Jan Davidsz. de Heem (1606-1683)

Taula

S. XVII

Oli / Taula

En aquesta secció, la representació de les plantes desperta el sentit del gust i de l'olfacte, i també altres sentits, com el tacte.

En aquest quadre, l'autor ha representat molt bé la textura de les fruites:

fixem-nos bé en la polpa i la pell tallada de la llimona: gairebé la podem olorar, oi?

Les emocions en el paisatge

Aureliano de Beruete (1845-1912)

Les hortes (Conca)

1910

Oli / Tela

En aquesta secció trobem pintures de paisatges. Els paisatges no només representen llocs, sinó també moments del dia, estacions de l'any o escenaris on passa la vida de les persones.

En aquesta pintura, el paisatge és el protagonista de l'obra: s'hi representen els horts que hi ha als afores d'una ciutat i sembla que ens convidin a entrar-hi.

A més, a l'exposició també hi ha fotografies de l'artista Paula Codoñer, que ens ajuden a reconèixer els diversos tipus de plantes que hi trobarem.

I també hi ha alguns espais on podem olorar les aromes de les plantes que veiem a la sala.

Quan sortim de l'exposició, segur que serem molt més conscients de totes les plantes que ens envolten!

Plantes que expliquen històries

Fa milers d'anys, a l'antic Egipte, les tombes es decoraven amb pintures de plantes i flors. D'aquesta manera, representaven que la gent viva desitjava alegria i riquesa a la persona que s'havia mort, ja que creien que hi havia vida després de la mort.

A més, moltes cultures han relacionat les plantes amb símbols. Hi ha plantes que representen el poder, altres que representen el pecat, la puresa, el sacrifici o l'amor, la vida eterna...

Per exemple, a les pintures religioses cristianes, de vegades es pinten cards per representar la corona d'espines que li van posar a Jesucrist, perquè la planta del card també té espines.

Jacopo Amigoni (c. 1680/82-1752)
La infanta Maria Antònia Ferranda de Borbó
c. 1750
Oli / Tela

El Prado és un jardí

Els jardins solen ser llocs bonics, tranquils i agradables.
Per això sovint es relacionen amb el Paradís,
el lloc on les persones tenen tot el que necessiten
per viure i ser felices
i on només poden passar coses bones.

A les obres d'art sovint hi surten déus i deesses
relacionats amb el món vegetal,
com ara Flora, la deessa romana de les flors.
També hi apareixen jardiniers,
que són les persones que cuiden les plantes.

Pieter Brueghel el Jove (1564/65-1637/38)
Obra copiada de: Jan Brueghel el Vell (1568-1625)
El Paradís terrenal
c. 1626
Oli / Coure

Hi ha diferents maneres de fer jardins.
Alguns jardins són clàssics i ordenats,
amb línies rectes i formes geomètriques.
Altres tenen formes més lliures
i les plantes hi creixen de manera més natural.

En les obres d'art, els jardins s'han representat
de moltes maneres diferents i amb materials diferents.
Es poden veure amb materials com la pedra,
la porcellana, el paper o la tela.
Moltes obres d'art són com jardins plens de bellesa.

El gust per les plantes

Els colors, les olors, els gustos, les formes i les textures de les plantes desperten els nostres sentits, com la vista, l'olfacte i el gust.

Molts i moltes artistes han representat fruites i plantes per mostrar la riquesa que ens dona la terra.

Un dels gèneres artístics més importants relacionats amb els sentits és el bodegó.

Els bodegons són pintures que representen objectes, com ara flors, fruites i verdures a sobre d'una taula o al voltant d'un recipient.

Autoria desconeguda
*Placa amb una tassa
que conté fruites i una papallona*
Finals del s. xvii - principis del s. xviii
Marqueteria de pedres dures
en relleu

No sempre importa que tot sigui realista,
i, per això, a vegades es posen juntes fruites
de diferents èpoques de l'any.

Les plantes també han despertat la curiositat de les persones.
Algunes, com els tarongers i els llimoners,
abans eren molt desconegudes.
Altres s'han utilitzat per fer begudes,
com la cervesa, o productes com el tabac.

Moltes plantes i fruites que apareixen a les obres d'art
provenen de terres llunyanes.
Per això, també representen viatges i terres exòtiques.

Les emocions en el paisatge

Els paisatges ajuden a crear l'ambient d'una obra d'art.
Molts pintors no utilitzen el paisatge només com a fons,
sinó com una part important de l'obra.

Els paisatges poden mostrar llocs reals, amb molts detalls,
però també poden ser inventats.

A vegades representen llocs que estan lluny
i que l'artista no ha vist mai. En aquests casos,
les plantes ajuden a crear un ambient imaginari o misteriós.

Simon de Vlieger (1600/01-1653)
Bosc
1640-1645
Oli / Taula

Els paisatges també serveixen per expressar sentiments.
Un bosc amb vent pot transmetre nervis o por.
En canvi, unes plantes quietes poden transmetre calma.

Els artistes també s'inspiren en les estacions de l'any.
A la primavera, els arbres tenen moltes fulles.
A l'hivern, els arbres no tenen fulles
i el paisatge pot estar cobert de neu.
Des de les plantes petites fins als arbres grans,
els paisatges transmeten sentiments i emocions.

Un murmurí entre les fulles

Aquí s'acaba el nostre passeig per les plantes pintades als quadres del Museo del Prado.

Quan passegem per un jardí, cada passeig és diferent:
un dia ens fixem en el color d'una flor,
un altre dia ens fixem en la textura d'uns pètals,
un altre dia ens sorprenem amb les branques enormes d'un arbre.

Quan visitem un museu, passa el mateix:
cada dia en tenim una experiència diferent.

A l'última obra d'aquesta exposició hi veiem un jardí.
En primer pla, hi ha un camí que ens convida a entrar-hi.
A banda i banda del camí,
hi ha uns arbustos amb roses blanques, rosades i vermelles,
i dos grups de persones a la vora de les flors.
A l'esquerra hi ha una estàtua que sembla que està observant
les persones que hi ha davant.
Fixem-nos en els arbres de la part superior esquerra:
el segon arbre té un aspecte una mica fantasmal, oi?

Gairebé podem sentir la brisa que mou les fulles dels arbres,
el soroll suau de l'aigua que raja de la font,
i les olors de les flors i de la gespa humida.
Mirar aquesta obra és com passejar per un jardí,
perquè es desperten tots els sentits.

Aquesta exposició és com una llavor
que s'ha sembrat dins nostre.
A partir d'ara, ens fixarem molt més
en les plantes del nostre voltant.
I si tornem a visitar aquestes sales
i tornem a mirar aquestes obres,
les veurem d'una manera nova i diferent.

Giovanni Battista Colombo
(1717-1793)
Escenes en un jardí
c. 1765
Oli / Tela

